

Меліхов І. О., здобувач вищої освіти 3 курсу гр. КІ-182
Науковий керівник – Киселиця С. В., к. філос. н., доцент
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ВПЛИВ ІНДІЙСЬКОЇ КУЛЬТУРИ НА ОСОБИСТІСНИЙ РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ ЛЮДИНИ (НА ПРИКЛАДІ «THE BEATLES»)

Важко переоцінити роль The Beatles у культурному та соціальному розвитку західного світу [1]. Четверо музикантів з Ліверпуля – Джон Ленон, Пол Маккартні, Рінго Стар та Джордж Гаррісон – змогли за короткий час перевернути світове уявлення про британську музику та викликали масове явище, що отримало назву «бітломанія». Саме через такий вплив гурту на розвиток усєї західної культури їх захоплення неоіндуїзмом та індійськими музичними традиціями не могло залишитися непоміченим.

Першим з індійською культурою познайомився Джордж Гаррісон. Під час гастролей в США у 1965 році друг Джорджа Девід Кросбі познайомив його з класичною індійською музикою, а також з творчістю відомого виконавця Раві Шанкара. Гаррісона захопило звучання індійських інструментів, зокрема, ситару, і уже в альбомі Rubber Soul (1996) з'являється перша в історії західної популярної музики пісня з використанням цього екзотичного інструменту – Norwegian Wood (This Bird Has Flown). Цей факт є досить знаковим, оскільки він поклав початок явищу, яке згодом отримало назву «World Music 2.0» [2]. Варто зазначити, що сьогодні цей процес знову активізується: «Уже зараз часто можна почути велику кількість народних інструментів ... в музиці різноманітних жанрів» [3].

Під час зйомок фільму фільму «Help!» у 1965 році на Багамських Островах один індуїст подарував членам групи по книзі, присвяченій індуїзму та ідеям реінкарнації. Гаррісон усе більше захоплювався індійським релігійним вченням та невдовзі сам прийняв його [4, с. 338]. Перед початком роботи над альбомом «Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band» Гаррісон разом із дружиною здійснили паломництво до Індії. Під час цієї подорожі він вдосконалював навички гри на ситарі та спілкувався з місцевими гуру.

У 1967 році учасники групи познайомилися з Махаріші Махеш Йогі під час його семінару в Бангорі. Єдиним, хто на той момент уже був знайомий з роботами Махаріші, був Гаррісон. Махаріші відомий як неоіндуїстський проповідник, автор ідей трансцендентальної медитації та програми ТМ-Сідхи. Саме його ідеями найбільше захопився Гаррісон, а згодом і інші учасники гурту. У лютому 1968 року гурт вирушає до Індії, до міста Рішикеш, аби пройти курс з трансцендентальної медитації під керівництвом Махаріші [5]. Розголосу у засобах масової інформації набув факт публічної відмови учасників групи від наркотичних речовин на користь цього виду медитації. Популярності в Європі починають набирати східні практики. Також важливим наслідком подорожі стало написання великої кількості пісень – цей період в творчості групи відзначається високою продуктивністю.

Філософія Махаріші полягала у тому, що життя складається з духовних та матеріалістичних цінностей. Він виступав проти традиційних індійських ідей зречення. Він не заперечує важливість матеріального, але в той самий час наполягає на розвитку духовного. Саме це і приваблювало учасників групи у його вченнях [4, с.343].

Рінго Старр покинув Індію першим, згодом вимушений був повернутися до Великобританії і Пол Маккартні. Найдовше затрималися в Індії Джон Ленон та Джордж Гаррісон. Через конфлікти, пов'язані з Махаріші, вони теж повернулися до Британії через два місяці після початку практики, хоча пізніше Гаррісон вибачився перед наставником, визнавши свою поведінку недопустимою, а звинувачення безпідставними [5].

Завдяки впливу неоіндуїзму та ідей Махаріші гурт зміг знову консолидуватися після смерті свого менеджера Брайна Епстейна та індивідуалізації творчості. Наприкінці 1968 року це знову був єдиний гурт, хоча і складалася з сильних та відносно незалежних індивідів [4, с. 347].

Вплив індійської культури прослідковується не тільки в інструменталі (пісні «Norwegian Wood», «Love You To», «Tomorrow Never Knows», «Within You Without You», «The Inner Light»), а й у тексті пісень. Цікавою є історія написання пісні «Across The Universe» [6]. Засинаючи після довгої тиради дружини на свою адресу, Джон Ленон почав наспівувати: «Words are flowing out like endless rain into a paper cup». Тож Джон вийшов до сусідньої кімнати і написав одну зі своїх наймелодійніших пісень. Текст її приспіву звучить: «Jai Guru Deva, Om \ Nothing's gonna change my world», що явно вказує на її зв'язок з санскритською мантрою та, відповідно, на вплив вчень Махаріші.

Особистісний вплив східної культури на учасників гурту також є доказовим: відмова від наркотиків, пошуки гармонії матеріального і духовного, вегетаріанство учасників гурту, а також той факт, що Гаррісон прийняв індуїзм.

Розпад гурту у 1969 році не став кінцем тісної взаємодії між західною та східною музичними культурами: Джордж Гаррісон першим з «екс-бітлів» записує сольний альбом, «All Things Must Pass», а також сингл «My Sweet Lord», в яких активно використовує елементи індійської музики. Інші західні музиканти також починають використовувати ситар у власній музиці. В 1966-68 роках цей інструмент з'являється в записах таких гуртів та виконавців, як The Rolling Stones («Paint It Black»), Ricky Nelson, John Fred and His Playboy Band, The Vox Top. Пізніше звуки Ситара з'являлися у багатьох більш відомих нам сьогодні виконавців, зокрема Bon Jovi використав звук ситару як вступ та коду до пісні «I'll Be There For You». Був запатентований і принципово новий інструмент – електроситар, який насправді мало відрізнявся від класичної електрогітари. Серед перших, хто використав його в своїх записах, став Elvis Presley.

На нашу думку, подібні зв'язки є необхідністю в західній музичній культурі, оскільки традиційні західні жанри є досить вичерпними. The Beatles не просто використали східні інструменти та ідеї в своїх композиціях, вони поклали початок новій епосі у музичній культурі Європи та Америки. Значний вплив така тенденція в музиці мала і на свідомість людей, що її слухають – зв'язок The Beatles зі східною культурою спричинив сплеск її популярності в Європі та США.

Список використаних джерел

1. Riccio Ipanaqué, Gisela. Influence of The Beatles in England and the United States of America How The Beatles influenced the social, and cultural in England and United States during the Beatlemania?, 2020.
2. Burkhalter, T. World Music 2.0: Updated and Expanded. Sound as Popular Culture: A Research Companion, 2016.
3. Мелихов Игорь. Как будет звучать музыка через 30 лет? *Scientific journal Virtus*, issue 48, 2020, p. 10.
4. Hunter Davies. The Beatles: The Only Ever Authorised Biography, 2017.
5. Бітлз та Індія. URL: <https://tmlatvia.wordpress.com/%D0%B1%D0%B8%D1%82%D0%BB%D1%81-%D0%B8-%D0%B8%D0%BD%D0%B4%D0%B8%D1%8F/> (дата звернення 10.03.2021).
6. Across The Universe // YouTube Music. URL: <https://music.youtube.com/watch?v=90M60PzmxEE&feature=share> (дата звернення 05.03.2021).